

FACTSHEETS NATUURLADDER

01

Gebiedseigen zaden en plantgoed

02

Tegengaan invasieve exoten

03

Met beleid verharden en ontharden

04

Goed maaibeleid

05

Bodemverdichting tegengaan

06

Terrein aantasting voorkomen

07

Bouwplaats inrichting

GEBIEDSEIGEN ZADEN EN PLANTGOED

AANPLANT MET INHEEMS, AUTOCHTOON PLANTGOED VOOR HET BEHOUD VAN DE OORSPRONKELIJKE GENETISCHE DIVERSITEIT

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

Beschrijving nut en noodzaak

Steeds vaker worden planten en bomen gezaaid of aangeplant die niet thuishoren in Nederland. Hierdoor vindt gaandeweg een steeds grotere mismatch plaats met de aanwezige soorten die afhankelijk zijn van deze bloemen en planten. De lokale insectengemeenschappen zoals bijen en vlinders zijn bijvoorbeeld afhankelijk van bepaalde soorten, die in een bepaalde periode groeien en bloeien. Deze dieren zijn niet ingesteld op plantensoorten uit andere werelddelen, maar ook niet op inheemse soorten die opgekweekt zijn in het verre oosten of zuiden van Europa.

Aanplant met inheems (soorten van nature voorkomend in Nederland), autochtoon (opgekweekt met een oorsprong in onze regio) plantgoed zorgt voor het behoud van de lokale genetische diversiteit. Dit draagt bij aan het herstel van de natuur en biodiversiteit.

Bron: www.biodivers.nl

Maatregelen

- Keuze voor inheemse soorten in ontwerp;
- Inzaaien en aanplant met materiaal van lokale herkomst door bijvoorbeeld kwekers aangesloten bij het Levend Archief (Biodivers, De Bolderik, Cruydt-Hoeck en Staatsbosbeheer)

Risico's, kosten en baten

+	Behoud gebiedseigen soorten
+	Draagt bij aan het herstel van natuur en biodiversiteit
+	Simpel en effectief
-	Mogelijk kostenverhogend, afhankelijk van hoeveelheden

Bron: www.cruydhoeck.nl

TEGENGAAN VERSPREIDING INVASIEVE EXOTEN

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

INPERKEN VAN DE NADELIGE EFFECTEN VAN MENSELIJK HANDELEN OP NIET-NATUURLIJKE SOORTENVERSPREIDING

Beschrijving nut en noodzaak

Invasieve exotische plantensoorten komen van nature niet in Nederland voor. Meestal komen deze exoten door menselijk handelen in ons land terecht. Transport, handel en toerisme zijn de belangrijkste routes. Een klein deel van de exoten kunnen zich permanent vestigen in onze natuur. Door het ontbreken van natuurlijke vijanden zoals bacteriën, schimmels, insecten en concurrerende plantensoorten kunnen ze zich hier explosief vermeerderen. Dan spreken we van invasieve exoten.

Hoewel hier wetgeving over bestaat, zijn invasieve exoten vaak nog onderbelicht en is er te weinig bewustwording. Door met kennis te handelen, wordt onnodige verspreiding tegengegaan.

Risico's, kosten en baten

+

Verspreiding van invasieve exoten worden tegengegaan

+

Ecosystemen met inheemse soorten blijven behouden

+

Met geringe kennis; direct resultaat

-

Verwijderen van een groeiplaats is kostenverhogend

Maatregelen

- *Identificatie en bewustwording:* Vaststellen of invasieve exoten aanwezig zijn middels bekende data en veldonderzoek
- *Markeren en afzetten:* groeiplaatsen en populaties markeren (zowel fysiek als in digitale systemen) en zorgvuldig afzetten bij werkzaamheden in de buurt
- *Zorgvuldig handelen en verwijderen:* Bij werkzaamheden die een groeiplaats raken, worden adequate maatregelen (zoals schoonmaken materieel, afvoeren 'besmette grond') getroffen om verspreiding te voorkomen en idealiter om de groeiplaats teniet te doen

MET BELEID VERHARDEN EN ONTHARDEN

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

WATER VASTHOUDEN WAAR HET VALT EN NIET ONNODIG VERHARDEN

Beschrijving nut en noodzaak

Het klimaat verandert, het wordt warmer, droger en natter. Water dat op verharding valt komt sneller tot afstroming dan wanneer dit op de (begroeide) bodem valt. Bij uitbreiding van verharding neemt het gevaar toe dat door hevige neerslag overlast of schade ontstaat aan objecten door een grotere afvoer. Een weg kan onbegaanbaar raken voor hulpdiensten, een tunnel kan onder water lopen of in een elektrakast ontstaat kortsluiting. Daarnaast is er minder water beschikbaar in tijden van droogte en ontstaat er sneller hittestress bij verharde oppervlakten.

Door na te denken over de toename van verharding en bij faseringen kunnen hier mogelijk optimalisaties in worden opgenomen.

Maatregelen

- *Zo min mogelijk verharden*: enkel verharding waar dit echt nodig is en meer werken met halfverharding
- *Water lokaal vasthouden*: betere infiltratie in de grond waar de neerslag valt
- *Ruimte reserveren voor waterberging*: in je ontwerp stilstaan bij lokale waterberging in plaats van afvoer
- *bodemverbetering voor sponswerking*: slecht doorlaatbare bodems houden water minder goed vast
- *Water vertraagd afvoeren*: tijdelijke opslag van water zorgt voor minder extreme pieken in afvoer

Risico's, kosten en baten

+

Minder verharding betekent vaak minder kosten

+

Betere infiltratie en berging gaat droogte tegen

+

Verminderde afvoer kan schade aan objecten voorkomen

-

Extra ontwerpogave en mogelijk hogere kosten

GOED MAAIBELEID

TERREINEN WORDEN OP EEN NATUURVRIENDELIJKERE MANIER ONDERHOUDEN

Beschrijving nut en noodzaak

Terreinen (zoals bermen) in ons beheer worden lang niet altijd vanuit een natuurvriendelijk oogpunt onderhouden. Geregeld wordt alles nog met de klepelmaaier gemaaid. Echter is klepelen een destructieve vorm van beheer waar vrijwel al het leven mee kapotgeslagen wordt. Daarnaast blijft het fijne maaisel liggen wat leidt tot steeds voedselrijkere bodems die leiden tot een afname in het aantal voorkomende plant- en diersoorten. Daarnaast wordt alles vaak in één keer gemaaid, waardoor het aanbod van bijvoorbeeld bloemen voor bijen en vlinders in zijn geheel wegvalt.

Door betere keuzes te maken in machine-inzet, maaifrequentie en door te kiezen voor gefaseerd maaibeheer, wordt gezorgd voor meer variatie en leven op onze (tijdelijk) te onderhouden terreinen.

Maatregelen

- *Niet klepelen:* Zo min mogelijk klepelen, kiezen voor betere alternatieven zoals de maaibalk of schotelmaaier
- *Gefaseerd maaien:* bij elke maaibeurt laten 20-30% van de aanwezige vegetatie ongemoeid (hoeft geen aaneengesloten oppervlakte te zijn)
- *Afvoer maaisel:* Waar kan, wordt het maaisel afgevoerd zodat voedingsstoffen uit het maaisel niet weer in de bodem komen
- *Maaimoment:* Waar kan wordt zo laat mogelijk (bij voorkeur pas in september) gemaaid. Veel insecten hebben dan hun levenscyclus voltooid

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

Risico's, kosten en baten

+

Grotere diversiteit en aantallen planten en dieren

+

Draagt bij aan het herstel van natuur en biodiversiteit

+

Meer bloemen, positieve uitstraling in de omgeving

-

Vergt meer afstemming en mogelijk kostenverhogend

Gefaseerd maaien

Niet meer klepelen

Bron: gemeente Maasgouw

Bron: Midden Groninger

BODEMVERDICHTING TEGENGAAN

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

BODEMVERDICHTING WORDT VOORKOMEN ZODAT EEN GEZONDE BODEM IN STAND BLIJFT

Beschrijving nut en noodzaak

Door bodemverdichting gaat de gezonde bodemstructuur verloren doordat de bodem wordt samengedrukt. Hierdoor kan water minder makkelijk infiltreren, wordt wortelgroei verhinderd, krijgen planten en bomen onvoldoende voedingsstoffen en zuurstof en kunnen organismen in de bodem zich niet meer goed voortbewegen waardoor essentiële processen zoals het afbreken van organisch materiaal niet meer plaatsvinden.

Door beter rekening te houden met hoe activiteiten worden uitgevoerd, kunnen we deze negatieve effecten voorkomen. Hierdoor behouden we de gezonde bodemstructuur wat bijdraagt aan het herstel van natuur en een betere klimaatadaptiviteit.

Risico's, kosten en baten

+

Gezonde bodem is cruciaal voor natuur en biodiversiteit

+

Gezonde bodem zorgt voor betere klimaatadaptiviteit

+

Simpel en effectief

=

Over het algemeen kostenneutraal uit te voeren

Maatregelen

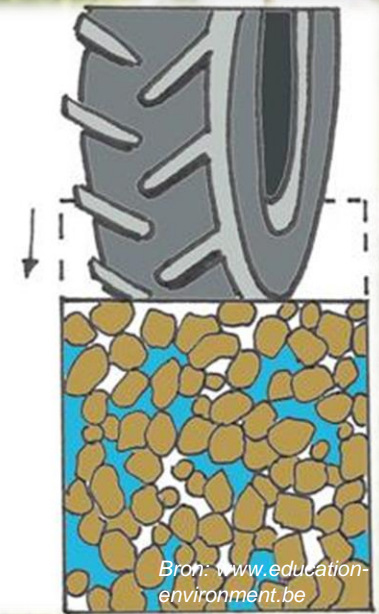
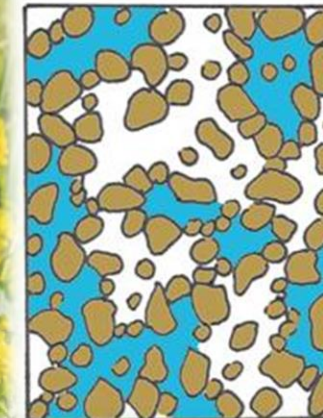
- *Areaal beperking:* Niet met zwaar materieel en objecten onnodig op kwetsbare bodems komen. Werken via dezelfde werkstroken
- *Rijplaten:* toepassen van rijplaten werkt drukverlagend op de onderliggende bodem
- *Afstand tot bomen en struiken:* Waar kan wordt altijd enige afstand tot bomen en struiken gehouden, deze zijn extra kwetsbaar voor verdichting
- *Loswoelen bodem na afronding:* Bodem die verdicht geraakt is door activiteiten wordt bij afronding weer losgewoeld.

Verdichte bodem

Bron: www.akkerwijzer.nl

Bron: www.education-environment.be

NIET ONNODIG NATUURLIJK TERREIN AANTASTEN

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

NIETS DOEN IS GOUD WAARD

Beschrijving nut en noodzaak

Natuur en landschap leveren goederen en diensten aan de maatschappij. Naarmate een gebied langer ongestoord kan ontwikkelen nemen de natuurlijke waarden van natuur en landschap toe. Een ontwikkeld natuurgebied is hierdoor niet gemakkelijk te compenseren met 'nieuwe natuur'. Door ingrepen in het bestaande natuurlijk systeem gaan natuurwaarden verloren.

Het niet aantasten van de natuurlijke waarden op de projectlocatie is de beste manier om de natuurwaarden te behouden. Vaak wordt nog ondoordacht een tijdelijk terrein ingericht en is hierbij weinig aandacht voor de aanwezige natuur zoals bomen, struiken en gezonde bodem. Dit kan anders. Niet ingrijpen in bodem, water en ecologie is daarom goud waard.

Risico's, kosten en baten

+

Gezonde bodem is cruciaal voor natuur en biodiversiteit

+

Gezonde bodem zorgt voor betere klimaatadaptiviteit

+

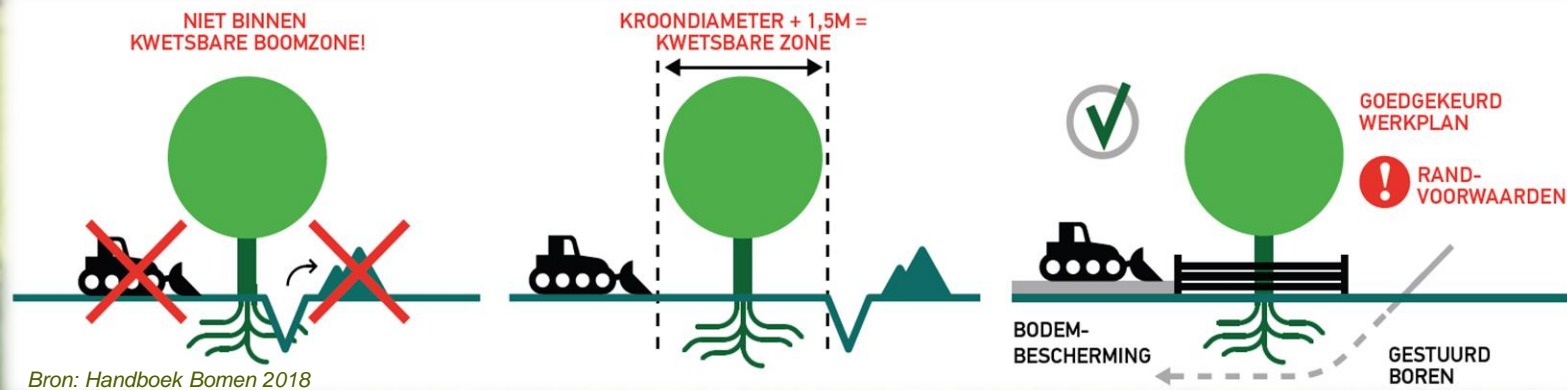
Simpel en effectief

=

Over het algemeen kostenneutraal uit te voeren

Maatregelen

- *Inrichting met oog voor bestaande waarden:* wees je bewust van aanwezige natuurwaarden en ga hier niet lichtzinnig mee om in planvorming
- *Grondwerkzaamheden beperken:* tijdelijk gebruik waarbij ingrepen in de bodem beperkt kunnen worden heeft de voorkeur
- *Behouden aanwezige begroeiing:* kies terreinen met weinig opgaande begroeiing zoals struiken en bomen of werk er zorgvuldig omheen
- *Behouden bodemstructuur:* voorkom verdichting en onnodige aantasting door gericht gebruik

INRICHTEN BOUWPLAATS

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

TIJDELIJKE BOUWPLAATSEN KUNNEN TIJDELIJK MEER BIJDRAGEN AAN LOKALE NATUURWAARDEN EN OMGANG MET WEERSINVLOEDEN

Beschrijving nut en noodzaak

Bouwterreinen zijn gedurende een periode aanwezig in de omgeving en worden naar eigen inzicht ingericht. Door rekening te houden met biodiversiteit, klimaatadaptatie en een gezond milieu kan een klein beetje worden bijgedragen aan de lokale natuurwaarden en omgang met weersinvloeden. Naast het voorkomen van aantasting van reeds aanwezige waarden, kunnen maatregelen de impact van een bouwterrein verzachten.

Dit draagt bij aan bewustwording van mensen en heeft een positieve uitstraling naar de omgeving.

Risico's, kosten en baten

+

Bewustwording personeel en omgeving

+

Tijdelijke plus voor de lokale biodiversiteit

+

Aantrekkelijkere bouwplaatsen

-

Kostenverhogend

Maatregelen

- Vegetatiedaken
- Tijdelijke natuurstrook
- Plantenbakken
- Hagen aanplanten
- Overhoekjes laten verruigen
- Randen inzaaien
- Insectenhotel
- Nestkasten
- Beperken kunstlicht in de nacht
- Hemelwateropvang
- Regenton
- Hemelwater gebruiken voor toiletspoeling

